

Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem
Építészmérnöki Kar

Építőművészeti Doktori Iskola
Képzési program _ 2022

EHBĐT által eloadva _20220428

Tartalomjegyzék

1. A működés alapja
2. A képzés célja, elsajátítandó szakmai kompetenciák
  - 2.1. Tudás
  - 2.2. Képesség
  - 2.3. Attitűd
  - 2.4. Autonómia és felelősség
3. A képzés négy alapeleme
  - 3.1. Kutatás alapú építész
  - 3.2. Publikáció
  - 3.3. Tananyag
  - 3.4. Irányított oktatás
4. A képzés rendje
  - 4.1. Képzési és kutatási szakasz
  - 4.2. Komplex vizsga
  - 4.3. Kutatási és disszertációs szakasz
5. Mintatanterv
6. Angol nyelvű képzés

Mellékletek

A Képzési Program mellékletei ÉDI-K jelzéssel a dokumentumtárban található

ÉDI_K01 Tantárgy leírások

ÉDI_K02 Publikáció pontozása

ÉDI_K03 Egyéni munkaterv útmutató képzési és kutatási szakaszhoz

ÉDI_K04 Egyéni munkaterv útmutató disszertációs szakaszhoz

ÉDI_K05 Kérelem komplex vizsgához

1. A működés alapja

Az Építőművészeti Doktori Iskola (továbbiakban: ÉDI) a BME keretén belül, építőművészet tudományágban működik, kiadott oklevele a DLA (Doctor of Liberal Arts) tudományos fokozatot igazolja.

Működésének alapdokumentuma a 2011. évi CCIV. törvény a nemzeti felsőoktatásról, valamint az erre épülő további jogszabályok, különösen a doktori iskolákról, a doktori eljárás rendjéről és a habilitációról szóló 387/2012. (XII.19.) Kormányrendelet. Fontos irányelveket rögzít az ESG 2015 (Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area1), valamint a MAB határozatok köre.

A működés kereteit közvetlenül a BME szabályzataira épülő ÉDI szabályzatok jelentik:

BME Doktori és Habilitációs Szabályzat (BME DHSZ)

BME Tanulmányi és Vizsgaszabályzat (BME TVSZ)

ÉDI Képzési Program

ÉDI Működési Szabályzat

ÉDI Minőségbiztosítási Terv

Az alábbiakban BME DHSZ és TVSZ előírásait általában nem megismételve az ÉDI sajátos tudományági követelményeit tartalmazó szabályzatát ismertetjük, a Képzési Program ezekkel együtt érvényes!

2. A képzés célja, elsajátítandó szakmai kompetenciák

Az Építőművészeti Doktori Iskola a Magyar Képesítési Keretrendszer 8. szint, a művészeti képzési területen folyó képzésekkel kapcsolatos követelményei alapján az alábbi fő tanulási eredmények elérését tűzi ki célul:

- _a képzésekről kilépő hallgatók aktív részesei legyenek az építőművészetet művelők körének
- _társadalmi és környezeti érzékenységgel találják meg témáikat
- _a változásokat észlelik, azokat alakítják; kérdésfelvetéseiket és válaszaikat az egyéni látásmód, felelősség és kritikai szemlélet jellemezze
- _a kifejezés szabadsága mellett legyenek elkötelezettek szakmájuk értékei és normái iránt

2.1. Tudás

A DLA fokozatot szerzett építész

_mélyreható ismeretekkel rendelkezik az építőművészethez kapcsolódó valamennyi releváns kutatási módszerről és technikáról

_megkülönbözteti az értékes és az irreleváns tudományos és művészeti kutatást, az elméleti és gyakorlati területeken egyaránt

_elmélyült ismeretei vannak az építőművészet összefüggéseiről, elméleteiről és az ezeket felépítő fogalmi

rendszerekről, terminológiáról

_elmélyült ismeretekkel rendelkezik saját kutatási területével összefüggő más művészeti ágak és szakterületek érintkező területeiről

_szerteágazó ismeretekkel rendelkezik a művészeti és kutatási tevékenységéhez kapcsolódó nemzeti és nemzetközi kontextusról, amelyben munkája megjelenik

_magas szintű ismeretekkel rendelkezik a társadalmi felelősségvállalás összefüggéseiről és az alkotói magatartás etikai vonatkozásairól

2.2. Képesség

A DLA fokozatot szerzett építész

_képes önállóan megtervezni, megvalósítani kutatását, alkalmazza az építőművészet kutatási módszereit és technikáit, szakmai fórumokon, illetve oktatói tevékenység során képes közzétenni és interpretálni elért kutatási eredményeit

_képes a z építőművészet területén kutatási problémák felismerésére, azonosítására, megfogalmazására és új összefüggések feltárására

_képes fejleszteni az építőművészet elméleteit, technikáit, eszközeit

_képes saját alkotói/kutatói területének magasan specializált információit érthető módon megosztani a különböző célcsoportokkal

_képes elméleti és gyakorlati kutatásának analizésére és a tapasztalatok saját építőművészeti tevékenységébe történő integrálására

_az építőművészetet képes magas szinten képviselni a hazai és nemzetközi szakmai közösségekben és a társadalmi közéletben

_az építőművészettel és azon belül saját építőművészeti tevékenységével kapcsolatosan képes a stratégiai gondolkodásra

2.3. Attitűd

A DLA fokozatot szerzett építész

_innovatív módon áll hozzá az alkotói és kutatási technikákhoz

_nyitott új művészeti meglátások és összefüggések kialakítására

_tudatosan törekszik az alkotótevékenységét elmélyítő és kitérítő művészeti és tudományos kontextusok feltárására

_elkötelezett alkotói munkájának, tudásának és alkotói/kutatói eredményeinek átadására az építészképzésben

_igénye van arra, hogy együttműködő kapcsolatokat építsen ki és tartson fenn a hazai és nemzetközi kreatív közösségek tagjaival

_tevékenysége során felismeri az alkotói és társadalmi lét etikai vonatkozásait és azokat tekintetbe véve cselekszik

2.4. Autonómia és felelősség

A DLA fokozatot szerzett építész

_teljes körű alkotói autonómiával végzi építőművészeti tevékenységét, felismeri saját kiaknázatlan szakmai potenciálját

_készen áll építőművészeti projektek kezdeményezésére és teljes szakmai felelősséggel járul hozzá a saját vagy más művészeti ágak, tudományterületek képviselőivel való közös alkotásokhoz

_nyitottan és felelősségteljesen reagál az építőművészettel kapcsolatos, szakmai közegben és szélesebb társadalmi környezetben megfogalmazódó véleményekre, kezdeményezésekre

_képvisei az építőművészetet az ismeretterjesztés különböző fórumain

_elkötelezett a közéletben való aktív részvételre és tudatában van annak, hogy véleményalkotásával együtt véleményformáló is

_tisztában van az építőművész szerepéből eredő társadalmi felelősséggel és aktív módon vesz részt a művészeti és társadalmi problémák nyilvános megvitatásában

3. A képzés négy alapeleme

A képzés négy tevékenységi területből áll:

_kutatás alapú építészet

_publikáció

_tananyag

_irányított oktatás

A képzés teljes időszaka alatt meghatározott arányban 240 kreditet kell megszerezni, ezen belül a kutatási és disszertációs szakaszban négy aktív félév alatt legalább 120 kreditet¹.

Az ÉDI tevékenységének középpontjában a kutatás alapú építészet és az ennek keretében született eredmények publikációja áll, ez a működés két legfontosabb eleme.

---

1 TVSZ 186.§(1)5.

3.1. Kutatás alapú építészet

tárgy neve	kontakt tanóra	kredit értéke	értékelés módja	értékelő
Kutatás alapú építészet 1-4.	doktori szerdák	12	félévközi jegy	témavezető
Kutatás alapú építészet 5-8.	féléves beszámoló munkahelyi vita	20	félévközi jegy	témavezető

A kutatás alapú építészet több mint tantárgy: kreditekkel elismert, folyamatosan végzett komplex kutatói-alkotói alaptevékenység. A kutatás alapú építészet fogalom alatt az önálló kreatív építészeti alkotó munkát, valamint az azt támogató reflektív (külső példák, szakirodalom elemzése) és önreflektív (saját alkotói tapasztalatok értékelése) kutatói tevékenységet együttesen kell érteni. A tárgy keretében párhuzamosan két, egymást erősítő tevékenység zajlik: elméleti kutatómunka (tanulmány írása) és művészi gyakorlat (építészeti tervezés).

3.2. Publikáció

tárgy neve	kontakt tanóra	kredit értéke	értékelés módja	értékelő
Publikáció 1-8.	-	4	félévközi jegy ²	témavezető, DIT

Az Építőművészeti Doktori Iskolában a DHSZ³ által megkövetelt minimális követelmény egy minősített, megvalósult építészeti alkotás. Mestermunka csak publikált alkotás lehet, ez alól kivételes esetben (pl. titkosított munka) felmentést - kérelem esetén - csak a HBDT adhat.

A Képzési Terv ezen túlmenően határoz meg követelményeket az alkotás, a tudományos standardoknak megfelelő írásos publikáció (tanulmány, esszé) tárgykörében, referált vagy az MTMT rendszerében figyelembe vehető orgánium keretei között.

A publikáció kreditekkel elismert tevékenység, melynek tartalma jellemzően a kutatás alapú építészet tárgyban keletkezik (tanulmány, tervpályázat), de származhat más alkotói vagy elméleti munkákból is (pl. terv, megvalósult mű, konferencia-előadás).

A teljesítményhez tartozó kredit-értékeket az "ÉDI_K02 Publikáció pontozása" melléklet tartalmazza.

3.3. Tananyag

A kötelező és választható tantárgyak rendszeréből felépülő, három tantárgycsoportból álló tananyag célja az alaptevékenység támogatása, elméleti háttérének biztosítása. A tantárgyak körét a DIT évente felülvizsgálhatja.

a) Kötelező tárgyak, módszertan tárgycsoport, egyben a komplex vizsga tárgyai

Kutatásmódszertan 1-4. A tantárgy célja, hogy a hallgatók áttekintést kapjanak a tudomány egészén belül az építészetnek, mint tudományosan is determinált alkotófolyamatnak helyéről, céljáról, fogalmi rendszeréről, kutatási módszereiről. A tárgy elvi és módszertani segítséget nyújt az egyéni kutatási témák kidolgozásához, valamint a doktoranduszok elméleti kutatómunkájuk (tanulmányírás) teljes folyamata során gyakorlati segítséggel támogatja a kurzus résztvevőit.

tárgy neve	kontakt tanóra	kredit értéke	értékelés módja	értékelő
kutatásmódszertan 1.	2	4	félévközi jegy	tárgyfelelős
kutatásmódszertan 2.	2	4	félévközi jegy	tárgyfelelős
kutatásmódszertan 3.	2	4	félévközi jegy	tárgyfelelős
kutatásmódszertan 4.	2	4	félévközi jegy	tárgyfelelős

b) Kötelező tárgyak, tematikus tárgycsoport, egyben a komplex vizsga tárgyai

Kultúra és építészet. A tárgy célja az építészet kultúrában betöltött helyének, szerepének feltárása, a hallgatók érdeklődési spektrumának kiterjesztése, a kulturális jelenségek tágasabb összefüggéseinek érzékeltetése, a nagyobb távlatokban való gondolkodásmód fejlesztése, azért, hogy mindezek gazdagíthassák és termékenyíthessék az építészeti alkotómunkát.

2 TVSZ 177.§ (3)

3 DHSZ 17.§ (5)

Építészet és kommunikáció. A tárgy célja és módszere is kettős: elméleti tudásokkal és gyakorlatokkal, egyéni és csoportos tapasztalásokkal kívánja támogatni azt a szemléletet, hogy a közlés jellegű alkotói szemlélet helyett az építészetről, mint kommunikációs folyamatról érdemes gondolkodni.

Környezetpszichológia. A tárgy célja, hogy a posztgraduális hallgatók számára a szemléletformálás igényével áttekintést nyújtson az épített-, a természeti- és a virtuális környezet pszichológiájának klasszikus és modern megközelítéseiről, módszereiről és a gyakorlatban is alkalmazható kutatási eredményeiről.

Modern magyar építészet. A tárgy a modern magyar építészet bemutatása mellett annak kritikai értékelését, elveinek újraolvasását, meghatározó alkotóinak módszertanát vizsgálja.

tárgy neve	kontakt tanóra	kredit értéke	értékelés módja	értékelő
kultúra és építészet	2	4	félévközi jegy	tárgyfelelős
építészet és kommunikáció	2	4	félévközi jegy	tárgyfelelős
környezetpszichológia	2	4	félévközi jegy	tárgyfelelős
modern magyar építészet 1-2.	2	4	félévközi jegy	tárgyfelelős

c) Választható tárgyak

Előzetes jóváhagyás nélkül felvehető az ÉDI által meghirdetett "alkotás-kutatás" tárgy.

Felvehetők a BME vagy más egyetem MSc képzésének tárgyai, vagy bármely doktori iskola meghirdetett tantárgyai közül azok, amelyek a kutatási témában való sikeres előrejutást segítik.

A felvenni kívánt külső választható tárgyakat a munkatervekben előre meg kell nevezni és a DIT-tel jóváhagyatni.

Az DIT legfeljebb 12 kredit értékig elismerheti a doktoranduszok más intézmény MSc vagy doktori képzésében szerzett kreditjeit, amennyiben azok olyan tudásterülethez tartoznak, amelyek az ÉDI képzési programjában nem szerepelnek, de a téma eredményes kutatásához feltétlenül szükségesek. Az így felvenni kívánt tárgyakat az éves munkatervben előre meg kell nevezni és a DIT-tel jóváhagyatni.

Választható tárgyak esetében a mintatantervben jelölt, félévre bontott kreditértékek (arányos teljesítés esetén) egy tanéven belül összevonhatók.

tárgy neve	kontakt tanóra	kredit értéke	értékelés	értékelő
Alkotás	-	2 (4)	aláírás	tárgyfelelős
Szabadon választható	-	2-3 (4-6)	aláírás	tárgyfelelős

3.4. Irányított oktatás⁴

Az irányított oktatás az építőművészet területén kiemelt jelentőséggel bír. Az építészet közösségi jellege széleskörű együttműködési képességet feltételez, melynek egyik gyakorlóterepe a graduális képzésben oktatóként való részvétel. Egyrészt a gyakorlatban teszteli a képzésben megtanultakat, másrészt felkészíti a leendő oktatókat hivatásuk gyakorlására. A doktorandusz előadói és kommunikációs képességeit egy kijelölt oktató irányítása alatt, előre kidolgozott és jól dokumentált oktatási anyag alapján, jellemzően tervezési konzultációk keretében fejleszti.

tárgy neve	kontakt tanóra	kredit értéke	értékelés	értékelő
Irányított oktatás 1-8.	tanszéki beosztás	4-3	aláírás	tanszékvezető

4. A képzés rendje

A doktori képzés a művészeti terület sajátosságaihoz és a doktorandusz igényeihez igazodó egyéni, részben csoportos felkészítés keretében folyó tevékenység. A képzés négy félév hosszúságú képzési és kutatási szakaszból, valamint az ezt követő négy félév hosszúságú kutatási és disszertációs szakaszból áll. A két szakasz közötti átjárás feltétele a komplex vizsga sikeres teljesítése.⁵

A képzés egyéni munkaterv alapján történik⁶. A képzési és kutatási szakaszban félévenkénti, a kutatási és disszertációs szakaszban a komplex vizsga részeként kétéves munkaterv készítése szükséges.

⁴ 30 kredit értékben kötelező teljesíteni, az ezt meghaladó oktatási tevékenységre a BME TVSZ 179.§ vonatkozik

⁵ TVSZ 174.§

⁶ TVSZ 177.§(1)

4.1. Képzési és kutatási szakasz

A képzés első két éve a tanulás, felkészülés időszaka. A működés alapját a kutatás alapú építészeti tárgycsoport és a publikáció jelenti, ami folyamatosan végzett komplex tevékenység és amelyet intenzíven támogatnak a speciális ismereteket felvonultató tantárgyak. Az irányított oktatás a szerzett ismeretek megosztásának és az oktatás-szervezésnek fóruma.

A képzési és kutatási szakaszban a munka egyszerre egyéni és csoportos jellegű.

Egyéni feladatot jelent a saját téma kutatása, ami azonban a témavezetőn keresztül kötődik egy tágabb tématerülethez, tanszéki közösséghez.⁷

Tervpályázat. A csoportos (3-5 fős csapat) munka terepe egy minden tanévben kiírt tervpályázat. Ez a DIT döntése alapján lehet iskolai zártkörű, lehet nyílt (amennyiben a képzési ütemtervhez illeszthető) vagy lehet közvetlen aktuális projekt-feladat.

A tervpályázat a kutatás alapú építészeti tárgy része. A kutatási és képzési szakaszban lévő hallgatók számára a részvétel kötelező, a disszertációs szakasz hallgatói számára ajánlott.

4.2. Komplex vizsga

A negyedik szemesztert követően a hallgatónak komplex vizsgát kell teljesítenie, amely méri, értékeli a tanulmányi, kutatási előmenetelt és amelynek sikeressége a második szakaszba való továbblépés feltétele. A komplex vizsga a képzési folyamat fontos mérföldköve, folyamatát és részletes követelményeit a Működési Szabályzat 3.3. pontja (egyéni felkészülőkre vonatkozóan 4.1. és 4.2. pontja) tartalmazza.

4.3. Kutatási és disszertációs szakasz

A képzés második szakaszában a hallgatók a témavezetővel egyeztetett személyes kutatási témát választanak. Ez lehet teljesen önálló új téma, de lehet a megelőző kutatások folytatása is. A személyes kutatási téma a fokozatszerzésre való felkészülés első lépcsője, ez a kutatás lesz a védéshez kapcsolódó értekezés alapja. Ezért előnyös, ha ez a téma valamilyen módon kapcsolódik a leendő mestermunkához, vagy a személyes alkotói módszerekhez.

A téma kutatását és a disszertáció előkészítését a hallgatók a kutatás alapú építészeti tárgy keretében témavezetőjük irányítása mellett végzik, a tantárgyleírásban megfogalmazottak szerint.

A kutatási és disszertációs szakaszban az önálló kutatási témában legalább egy, a disszertációt megalapozó írásmű és egy tervpályázati alkotás elkészítése szükséges.

A BME annak a doktorandusznak, aki a doktori képzésben az előírt krediteket megszerezte, végbizonyítványt (abszolutórium) állít ki.

Az Építőművészeti Doktori Iskola hallgatói az abszolutórium elnyerésétől számított egy éven belül nyújthatják be doktori disszertációjukat és portfóliójukat, benne a megjelölt mestermunkájukkal. Ennek részletes követelményeit, továbbá a doktori eljárás folyamatának szabályait a Működési Szabályzat tartalmazza.

5. Mintatanterv

	képzési és kutatási szakasz				kutatási és disszertációs szakasz				kredit
	1. félév	2. félév	3. félév	4. félév	5. félév	6. félév	7. félév	8. félév	
kutatás alapú építészeti	12	12	12	12					48
kutatás alapú építészeti					20	20	20	20	80
kutatásmódszertan	4								4
kutatásmódszertan		4							4
kutatásmódszertan			4						4
kutatásmódszertan				4					4
építészeti kommunikáció	2		2						4
kultúra és építészeti	2		2						4
környezetpszichológia		2		2					4
modern magyar építészeti		2		2					4
választható tárgy	2	2	2	2	2	2	3	3	18
irányított oktatás	4	4	4	4	4	4	3	3	30
publikáció	4	4	4	4	4	4	4	4	32
kredit	30	30	30	30	30	30	30	30	240

⁷ Specializáció a graduális képzésben

Doktori szerdák általános időbeosztása

A képzési és kutatási szakaszban a képzés négy alapeleme közül a kontakt órával rendelkező tárgyak (kutatás alapú építészeti és a tantárgyak) a hét egy napjára, a doktori szerdára szerveződnek.

10:00-12:00	módszertan tárgy / cél: a kutatás módszertani ismeretekkel való támogatása (esettanulmány, forráskutatás, publikáció cikk írás, "design thinking", ...) és a tanulmányírás gyakorlati támogatása
13:00-15:00	tematikus tárgyak (2) páros/páratlan héten váltakozva / cél: nyitás, látókör szélesítés, inspiráció az egyéni kutatásokhoz köthető tudásterületek felé
15:00-18:00	kutatás alapú építészeti páros héten: fórum, közös konzultáció, két alkalommal tanszéki keretek között / cél: a készülő egyéni kutatások, szövegek közös megbeszélése páratlan héten: aktuális / építészeti-művészeti-szakmapolitikai kérdések beemelése a párbeszédbe, előadások, vendégelőadók, hozott saját témák, közösségi programok teljes körben, sőt nyitott formában

Egy szemeszter általános időbeosztása

1. hét	kutatás alapú építészeti témában prezentációk, 1. évfolyam bemutatkozása, tavaszi félévben nyitott nagy-konferencia
2-12. hét	doktori szerda általános időbeosztása ill. a kari munkarend szerint
13. hét	kutatás alapú építészeti féléves beszámoló (1-2. évfolyam) - egésznapos program
14. hét	kutatás alapú építészeti féléves beszámoló (3-4. évfolyam) - egésznapos program

A mintatanterv grafikus ábrázolása

képzési és kutatási szakasz				kutatási és disszertációs szakasz			
1	2	3	4	5	6	7	8
módszertan tárgyak 1-4 (16)							
kutatás alapú építészeti (128)							
tematikus tárgyak 1-4 (16)							
publikáció (32)							
oktatás (30)							
választható tárgyak (18)							

6. Angol nyelvű képzés

Az ÉDI kötelességének tekinti az építőművészet mint tudományág magyar nyelven való művelését, ezen belül a magyar szakmai nyelv fenntartását és fejlesztését. Ugyanakkor kiemelt céljának tekinti azt is, hogy erősítse nemzetközi kapcsolatait és beemelje az angol szakmai nyelvet az építőművészetről való gondolkodásba. Ennek egyik eszköze a nyelvi követelmények egyértelmű megfogalmazása, lehetősége pedig az angol nyelvű képzés folyamatos fenntartása.

Az ÉDI a Képzési Program valamennyi elemét angol nyelven is elérhetővé teszi. A két nyelven folyó képzés ugyanazon

logika mentén halad, csak részben különül el. Cél az integráció, a két csoport (magyar és angol) minél szorosabb együttműködése és az átjárhatóság. A képzés négy alapeleme közül a Tananyag az, amely nyelvi szempontból egyértelműen elkülönül, a kötelező tantárgyak (módszertan tárgycsoport és tematikus tárgycsoport) angolul is meghirdetésre kerülnek. A másik három elem (kutatás alapú építészet és tervpályázat, publikáció, irányított oktatás) természeténél fogva kevésbé órarend-szerű tevékenység, a témavezetővel való szoros együttműködés okán a munkanyelv eleve az angol. A tervpályázatok az angol-magyar vegyes csapatok és a doktori szerdák részben angol nyelvű előadásai révén a nemzetközi együttműködést szorgalmazzák.

Záró rendelkezés

Jelen dokumentumot a BME EHBĐT 2022.04.28-án megtárgyalta és jóváhagyta.

Prof. Balázs Mihály DLA

építész

BME Építőművészeti Doktori Iskola vezetője